

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ: УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ ІНЕРЦІЙНОСТІ THE SYSTEM OF THE HIGHER EDUCATION: RESPONSE PRINCIPLES-BASED MANAGEMENT

Рецензія на монографію: Терованесов М. Р. Система вищої освіти: управління на засадах інерційності: [монографія] / М.Р.Терованесов. – К.: ТОВ «ВП «Едельвейс», 2015. – 340 с.

У монографії М.Терованесова вперше зроблено акцент на врахуванні в управлінні вищою освітою інерційності її розвитку, що обумовлює особливу актуальність і пізнавальну привабливість питань, порушених у зазначеній науковій праці.

Зміст найбільш вагомих наукових результатів, які характеризують наукову новизну монографії та містять елементи вдосконалення теоретико-методологічних знань, полягає в тому, що на основі всебічного аналізу різних аспектів функціонування вищої освіти сформульовано новий напрям наукового дослідження розвитку освітньої системи через аналіз її реакції на вплив континентального і світового освітніх просторів та її спроможності відповідати зовнішнім викликам.

На відміну від існуючих підходів до вивчення освітніх процесів, автор монографії висвітлює відмінні риси еволюції вищої освіти від соціально-економічних систем, порівнює кризові явища в системі вищої школи та економіці. Запропоновані методологічні підходи до розв'язання питань визначення ступеню інерції та її впливу на функціонування вищої освіти дали можливість провести відповідне обґрунтування категоріально-понятійного апарату і визначити проблему інерційності її розвитку як універсальної властивості існування соціально-економічних систем. Це дозволило сформулювати концептуальні засади управління вищою освітою з позиції нової якості, окреслити пере-

лік завдань щодо досягнення балансу попиту і пропозиції на ринку праці, розв'язання існуючого протиріччя між вимогами економіки і якістю підготовки фахівців, задоволення потреб особистості у професійних знаннях і навичках.

Автор пропонує розглядати інерційність розвитку вищої освіти у вигляді взаємопов'язаних і взаємообумовлених складових: економічної маси, зовнішніх впливів і часових атрибутів з їх сукупністю відповідних параметрів і показників. Вперше надано характеристику економічної маси системи вищої освіти, що охоплює різні аспекти освітньої діяльності, в тому числі, систему управління, і є базисом міри інерційності. Запропоновано науково-методичні підходи і розроблено алгоритм до визначення економічної маси за допомогою статистичних і рейтингових показників, що дозволяє судити про потенційний

рівень відповідності вищої освіти суспільно-економічному розвитку.

В якості окремої складової інерційності автором досліджено рушійні сили розвитку системи вищої освіти, які обумовлені іманентними протиріччями та визначають глобальні освітні тенденції. Розроблено методичний інструментарій, що дозволяє обчислити інтенсивність змін у функціонуванні вищої освіти, наведено практичні розрахунки складових інерційності, які можуть бути застосовані для оцінювання ефективності й порівняння освітніх систем.

Надано практичні рекомендації з економічних аспектів управління системою вищої освіти, які засновані на зменшенні її економічної маси і, відповідно, інерційності через децентралізацію управління і диверсифікацію джерел фінансування. Запропоновано концептуальну модель управління вищою освітою, що застосовує зворотний зв'язок, який нівелює інерційні впливи і підвищує ефективність діяльності ВО. Розроблено комплекс заходів щодо удосконалення системи управління якістю вищої освіти, які створюють дієві інструменти контролю, акцентують увагу на базовому критерію результативності функціонування вищої школи, що відбиває рівень інерційності її розвитку.

У цілому монографія М.Терованесова «Система вищої освіти: управління на засадах інерційності» є актуальною на-

уковою працею, що містить якісно нові підходи щодо вирішення надзвичайно важливого для України завдання – забезпечення відповідності розвитку вищої освіти вимогам економіки і суспільства. Дослідження, результати якого викладено в монографії, проведено на високому рівні та буде корисним для студентів, аспірантів, науковців і практиків, що займаються проблемами управління й розвитку вищої освіти.

Тетяна БОГОЛІБ,
доктор економічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
декан фінансово-економічного факультету
Переяслав-Хмельницького державного
педагогічного університету ім. Г. Сковороди

